

HOTĂRÂREA CURȚII
6 iunie 2000*

Staatssecretaris van Financiën
împotriva
B.G.M. Verkooijen

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Hoge Raad – Țările de Jos)

„Libera circulație a capitalurilor – Impozitarea directă a dividendelor din acțiuni – Scutire –
Limitarea la dividendele din acțiunile societăților care au sediul pe teritoriul național”

Cauza C-35/98

În cauza C-35/98,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE (devenit articolul 234 CE), de către Hoge Raad der Nederlanden (Țările de Jos) pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Staatssecretaris van Financiën

și

B. G. M. Verkooijen,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea Directivei 88/361/CEE a Consiliului din 24 iunie 1988 pentru punerea în aplicare a articolului 67 din tratat (JO L 178, p. 5), precum și a articolelor 6 și 52 din Tratatul CE (devenite, după modificare, articolele 12 CE și 43 CE).

CURTEA,

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, J. C. Moitinho de Almeida L. Sevón și R. Schintgen, președinți de cameră, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, P. Jann, H. Ragnemalm, M. Wathelet (raportor) și doamna F. Macken, judecători,

avocat general: domnul A. La Pergola,

grefier: doamna D. Louterman-Hubeau, administrator principal,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

– pentru domnul Verkooijen, de către domnul F. E. Dekker, consilier fiscal,

– pentru guvernul olandez, de către domnul J. G. Lammers, consilier juridic supleant, în calitate de agent,

– pentru guvernul italian, de către domnul G. De Bellis, avvocato dello Stato,

– pentru guvernul Regatului Unit, de către domnul J. E. Collins, Assistant Treasury Solicitor, în calitate de agent, asistat de către domnul R. Singh, barrister,

---

* Limba de procedură: olandeza.

– pentru Comisia Comunităților Europene, de către domnul E. Mennens, consilier juridic principal, și doamna H. Michard, membru al serviciului juridic, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale guvernului olandez, reprezentat de către domnul M. A. Fierstra, șef al Departamentului de drept european din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent, ale guvernului francez, reprezentat de către domnul S. Seam, secretar al Afacerilor Externe în cadrul Direcției Juridice din Ministerul Afacerilor Externe, în calitate de agent, ale guvernului italian, reprezentat de către domnul G. De Bellis, ale guvernului Regatului Unit, reprezentat de către domnul J. E. Collins, asistat de domnul R. Singh, și ale Comisiei, reprezentată de către domnul E. Mennens și doamna H. Michard, în ședința din 23 martie 1999,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 24 iunie 1999,

având în vedere ordonanța de redeschidere a dezbaterilor din 17 septembrie 1999,

dupa ascultarea observațiilor orale ale domnului Verkooijen, reprezentat de către domnul F. E. Dekker, ale guvernului olandez, reprezentat de către domnul M. A. Fierstra, ale guvernului francez, reprezentat de către domnul S. Seam, ale guvernului italian, reprezentat de către domnul G. De Bellis, ale guvernului Regatului Unit, reprezentat de către domnul J. E. Collins, asistat de domnul R. Singh, și ale Comisiei, reprezentată de către domnul E. Mennens și doamna H. Michard, în ședința din 30 noiembrie 1999,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 14 decembrie 1999,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin Ordonanța din 11 februarie 1998, primită de Curte la 13 februarie 1998, Hoge Raad der Nederlanden a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE (devenit articolul 234 CE), trei întrebări preliminare privind interpretarea Directivei 88/361/CEE a Consiliului din 24 iunie 1988 pentru punerea în aplicare a articolului 67 din tratat (JO L 178, p. 5), precum și a articolelor 6 și 52 din Tratatul CE (devenite, după modificare, articolele 12 CE și 43 CE).

2 Aceste întrebări au fost adresate în cadrul unui litigiu între Staatssecretaris van Financiën (Secretarul de Stat pentru Finanțe din Țările de Jos) și domnul Verkooijen, resortisant olandez, privind refuzul de a i se acorda beneficiul unei scutiri de impozitul pe venit pentru dividendele din acțiunile primite de la o societate stabilită într-un stat membru, altul decât Regatul Țărilor de Jos.

Cadrul juridic național

3 La momentul faptelor din acțiunea principală, impozitul pe profit era reglementat, în Țările de Jos, de Wet op de inkomstenbelasting 1964 (lege din 1964 privind impozitul pe venit, în versiunea sa în vigoare înainte de 1997, denumită în continuare „legea privind impozitul pe venit”).

4 În conformitate cu articolul 24 din legea privind impozitul pe venit, veniturile din proprietăți, inclusiv dividendele și alte plăți care au legătură cu deținerea de acțiuni, erau supuse impozitului pe venit. Orice contribuabil care completa declarația de impozit olandez pe venit trebuia, prin urmare, să includă dividendele care făceau parte din venitul său impozabil, cu titlu de venituri din proprietăți.

5 Este necesar să se precizeze faptul că doar persoanele fizice sunt supuse impozitului olandez pe venit („*inkomstenbelasting*”), astfel încât prezenta cauză privește numai distribuirea de dividende către persoane fizice.

6 Atunci când sunt distribuite de societăți stabilite în Țările de Jos, dividendele sunt supuse unei taxe reținute la sursă, cu titlu de impozit pe venit: impozitul astfel perceput este denumit „impozit pe dividende”. Normele de reținere a acestor impozite sunt prevăzute la articolul 1 alineatul (1) din *Wet op de dividendbelasting 1965* (lege din 1965 privind impozitul pe dividende, *Stbl.* 1965, p. 621, denumită în continuare „legea privind impozitul pe dividende”), în temeiul căruia:

„Un impozit direct denumit «impozit pe dividende» este perceput de la persoanele care, direct sau prin intermediul unor certificate, beneficiază de venituri din acțiuni sau părți sociale, cupoane de dividende și titluri de participare ale unor societăți pe acțiuni, societăți comerciale cu răspundere limitată, societăți în comandită pe acțiuni și alte societăți al căror capital este împărțit, în întregime sau parțial, în acțiuni sau părți sociale, stabilite în Țările de Jos”.

7 Impozitul pe dividende poate fi un impozit definitiv. Acesta este cazul, în special, atunci când dividendele din acțiunile unei societăți stabilite în Țările de Jos sunt plătite unei persoane care nu este supusă impozitului olandez pe venit.

8 În schimb, în cazul în care astfel de dividende sunt plătite unei persoane supuse impozitului olandez pe venit, impozitul pe dividende constituie, în temeiul articolului 63 alineatul (1) din legea privind impozitul pe venit, o bonificație („*voorheffing*”) la impozitul pe venit. În conformitate cu articolul 15 din *Algemene wet inzake rijksbelastingen* (lege generală privind impozitele la stat), la stabilirea impozitului pe venit aferent venitului global, această bonificație este dedusă din impozitul datorat pe venitul global.

9 Articolul 47b din legea privind impozitul pe venit scutește, până la o anumită valoare, dividendele de impozitul pe venit. Această scutire se aplică venitului din acțiuni sau părți sociale, din care a fost reținut impozitul olandez pe dividende, ceea ce, în temeiul articolului 1 alineatul (1) din legea privind impozitul pe dividende, echivalează cu venitul din acțiunile sau părțile la societățile stabilite în Țările de Jos. Scutirea inițială de 500 NLG a crescut până la valoarea de 1 000 NLG (cu posibilitatea de a atinge suma de 2 000 NLG în cazul persoanelor căsătorite), în temeiul legii din 6 septembrie 1985 (*Stbl.* 1985, p. 504).

10 În versiunea sa în vigoare la vremea faptelor din acțiunea principală, articolul 47b din legea privind impozitul pe venit prevedea:

„1. Scutirea pentru dividende se aplică veniturilor din acțiuni sau părți sociale considerate ca venituri în scopul stabilirii venitului brut, din care a fost reținut sau nu impozitul pe dividende, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din *Wet op de dividendbelasting 1965*. Dividendele sunt scutite până la valoarea de 1 000 NLG, cu condiția să nu depășească valoarea venitului precizată anterior, din care se scad cheltuielile aferente, altele decât dobânzile aferente datoriilor și cheltuielile legate de împrumuturi.

...

3. Suma de 1000 NLG, menționată la alineatele (1) și (2), crește la 2000 NLG pentru orice contribuabil căruia i se impută părțile din venitul soțului/soției menționate la articolul 5 alineatul (1)”.

11 Din istoria legislativă a acestei dispoziții reiese că scutirea pentru dividende (și limitarea acesteia la dividendele din acțiunile societăților stabilite în Țările de Jos) răspundea unui dublu obiectiv: în primul rând, scutirea era concepută ca o măsură de creștere a nivelului capitalului propriu al întreprinderilor și de stimulare a interesului persoanelor particulare pentru acțiunile olandeze; în al doilea rând, în special pentru micii investitori, scutirea avea ca obiectiv să compenseze, într-o anumită măsură, dubla impozitare care ar rezulta, în sistemul fiscal olandez, din perceperea, pe de o parte, a impozitului pe profit în privința profitului realizat de societăți și, pe de altă parte, a impozitului pe venitul acționarilor privați, impus în privința dividendelor distribuite de aceste societăți.

Acțiunea principală

12 În 1991, domnul Verkooijen avea reședința în Țările de Jos și exercita pe teritoriul respectiv o activitate salariată în cadrul societății de distribuție de produse petroliere, Fina Nederland BV, controlată indirect de societatea pe acțiuni Petrofina NV (denumită în continuare „Petrofina”), stabilită în Belgia și cotate la bursă.

13 În cadrul unui plan de economii al întreprinderii („werknemersspaarplan”), deschis tuturor angajaților grupului, domnul Verkooijen a achiziționat acțiuni la Petrofina. În 1991, aceste acțiuni au dat naștere distribuției unui dividend cu o valoare, după conversia în florini olandezi, de aproximativ 2 337 NGL, care a făcut obiectul unei taxe reținute la sursă de 25% în Belgia. În declarația sa de impozit olandez pe venit pentru anul 1991, domnul Verkooijen a inclus acest dividend în venitul său impozabil.

14 În cadrul impozitării veniturii domnului Verkooijen, inspectorul fiscal nu a aplicat scutirea pentru dividende, considerând că domnul Verkooijen nu avea dreptul la această scutire deoarece dividendele pe care le primise de la Petrofina nu fuseseră supuse impozitului olandez pe dividende. Avizul prin care domnul Verkooijen a fost informat cu privire la obligația de a plăti impozitul pe venit și contribuția la Regimul General de Asigurare Socială („volksverzekeringen), pentru anul 1991, menționa, prin urmare, un venit impozabil de 166 697 NLG, incluzând întregul dividend care îi fusese plătit de Petrofina.

15 Domnul Verkooijen a depus o reclamație împotriva acestui aviz de impozitare, susținând că dividendul pe care îl primise ar fi trebuit să fie scutit de impozitul pe venit, până la valoarea de 2 000 NLG (domnul Verkooijen fiind căsătorit), în temeiul articolului 47b alineatele (1) și (3) din legea privind impozitul pe venit.

16 Având în vedere că inspectorul fiscal a respins reclamația respectivă, domnul Verkooijen a introdus o acțiune împotriva acestei decizii în fața Gerechtshof te ‘s-Gravenhage. Această instanță a considerat că limitarea scutirii pentru dividende la veniturile din acțiuni și părți sociale, din care a fost reținut impozitul olandez pe dividende, contravenea articolelor 52 și 58 din Tratatul CE (devenit articolul 48 CE), precum și Directivei 88/361. În consecință, aceasta a anulat decizia inspectorului fiscal și a modificat avizul de impozitare, această impozitare fiind calculată, în continuare, pe baza unui venit impozabil de 164 697 NLG.

17 Le Staatssecretaris van Financiën a introdus un recurs în casație împotriva hotărârii Gerechtshof te 's-Gravenhage, în fața instanței de trimitere.

Dispozițiile relevante ale dreptului comunitar

18 Având în vedere că faptele aflate la originea acțiunii principale au avut loc înainte de intrarea în vigoare a Tratatului privind Uniunea Europeană, dispoziția din tratat referitoare la libera circulație a capitalurilor, aplicabilă la momentul faptelor din acțiunea principală, era articolul 67 din Tratatul CEE (abrogat prin Tratatul de la Amsterdam). Acesta era formulat după cum urmează:

„În perioada de tranziție și în măsura necesară bunei funcționări a pieței comune, statele membre elimină treptat în relațiile dintre ele restricțiile impuse circulației capitalurilor aparținând rezidenților statelor membre, precum și tratamentul discriminatoriu în baza naționalității sau a reședinței părților sau a locului plasamentului de capital”.

19 Această dispoziție a fost pusă în aplicare de diverse directive, printre care Directiva 88/361, care era aplicabilă în momentul faptelor din acțiunea principală.

20 Articolul 1 alineatul (1) din această directivă prevede:

„Fără a aduce atingere dispozițiilor de mai jos, statele membre elimină restricțiile privind mișcările de capital care se realizează între rezidenții statelor membre. Pentru a facilita aplicarea prezentei directive, mișcările de capital se clasifică în conformitate cu nomenclatorul prezentat în anexa I.”

21 În rândul mișcărilor de capital enumerate în anexa I la Directiva 88/361 figurează:

„I. Investiții directe

...

2. Participarea la întreprinderi noi sau existente în vederea formării sau menținerii unor legături economice durabile

...

III. Operațiuni cu valori mobiliare tranzacționate în mod obișnuit pe piața de capital (neincluse la punctele I, IV și V)

...

A. Tranzacții cu valori mobiliare pe piața de capital

...

2) Achiziționarea de către rezidenți a valorilor mobiliare străine tranzacționate prin bursa de valori

...”

22 În ultimul paragraf din introducerea anexei I, se precizează faptul că lista mișcărilor de capital nu este exhaustivă:

„Prezentul nomenclator nu constituie o listă exhaustivă a mișcărilor de capital – de unde rezultă titlul XIII – F „Alte mișcări de capital – diverse”. Prin urmare, nu ar trebui interpretat ca limitând domeniul de aplicare a principiului liberalizării depline a mișcărilor de capital, menționat la articolul 1 din directivă. „

23 Articolul 6 alineatul (1) din Directiva 88/361 prevede:

„Statele membre adoptă măsurile necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 1 iulie 1990. Acestea informează de îndată Comisia în acest sens. De asemenea, acestea vor face cunoscută, până la data intrării sale în vigoare, orice nouă măsură adoptată sau orice modificare adusă prevederilor care reglementează mișcărilor de capital enumerate în anexa I.”

Întrebările preliminare

24 În aceste condiții, Hoge Raad der Nederlanden a hotărât să suspende judecata și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 88/361, coroborat cu titlul I punctul 2 din anexa I la această directivă, trebuie să fie interpretat în sensul că o restricție care decurge dintr-o dispoziție a legislației privind impozitul pe venit, care, până la o anumită valoare, scutește acționarii de obligația de a plăti impozitul pe venit pentru aceste dividende, dar restricționează scutirea în cauză la dividendele plătite în privința acțiunilor la societățile stabilite în respectivul stat membru, este interzisă de la 1 iulie 1990, în temeiul articolului 6 alineatul (1) din directiva în cauză?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, este necesar să se interpreteze articolul 6 și/sau articolul 52 din Tratatul CE în sensul că o dispoziție restrictivă, precum cea vizată la prima întrebare, este incompatibilă cu articolul 6 și/sau articolul 52 în cauză?

3) Răspunsul la întrebările enunțate mai sus diferă, depinzând dacă persoana care solicită aplicarea unei astfel de scutiri este un acționar ordinar sau un salariat (al unei filiale) care deține acțiunile în cauză în cadrul unui plan de economii al întreprinderii («werknemersspaarplan»)? ”

Cu privire la prima întrebare preliminară

25 Prin prima întrebare, instanța de trimitere dorește să afle, în esență, dacă articolul 1 alineatul (1) din Directiva 88/361 se opune unui act cu putere de lege al unui stat membru, care, precum cel care face obiectul acțiunii principale, subordonează acordarea unei scutiri de impozitul pe venit, la care sunt supuse dividendele plătite unor acționari persoane fizice, condiției ca dividendele respective să fie plătite de societăți care au sediul în statul membru în cauză.

26 Este necesar să se verifice, în primul rând, dacă faptul că un resortisant al unui stat membru, care are reședința pe teritoriul statului respectiv, primește dividende din acțiunile unei societăți care are sediul în alt stat membru intră sub incidența Directivei 88/361, care pune în aplicare articolul 67 din tratat.

27 În această privință, deși tratatul nu definește noțiunea de mișcări de capital, anexa I la Directiva 88/361 conține o listă neexhaustivă a operațiunilor care constituie mișcări de capital în sensul articolului 1 din directiva respectivă.

28 Deși primirea de dividende nu este menționată în mod explicit în nomenclatorul anexat la Directiva 88/361 în calitate de „mișcare de capital”, aceasta presupune totuși, în mod necesar, participarea la întreprinderi noi sau existente, vizată la titlul I punctul 2 din nomenclatorul în cauză.

29 În plus, în măsura în care, în acțiunea principală, societatea care distribuie dividende are sediul în alt stat membru decât Regatul Țărilor de Jos și este cotate la bursă, primirea de dividende din acțiunile acestei societăți, de către un resortisant olandez, poate fi, de asemenea, legată de „Achiziționarea de către rezidenți a valorilor mobiliare străine tranzacționate prin bursa de valori”, vizată la titlul III, A, punctul 2 din nomenclatorul anexat la Directiva 88/361, astfel cum au susținut atât domnul Verkooijen și guvernul Regatului Unit, cât și Comisia.

O astfel de operațiune este, prin urmare, în mod indisolubil legată de o mișcare de capital.

30 În consecință, faptul că un resortisant al unui stat membru, care are reședința pe teritoriul statului respectiv, primește dividende din acțiunile unei societăți care are sediul în alt stat membru intră sub incidența Directivei 88/361.

31 În al doilea rând, este necesar să se examineze dacă faptul că un stat membru refuză scutirea, în privința dividendelor, a contribuabililor săi care primesc dividende din acțiunile societăților care au sediul în alt stat membru constituie o restricție privind mișcările de capital, în sensul articolului 1 din Directiva 88/361.

32 Cu titlu introductiv, ar trebui să se amintească, pe de o parte, că, deși fiscalitatea directă ține de competența statelor membre, acestea trebuie totuși să își exercite competența respectând dreptul comunitar (Hotărârea din 11 august 1995, Wielockx, C-80/94, Rec., p. I-2493, punctul 16, Hotărârea din 16 iulie 1998, ICI, C-264/96, Rec., p. I-4695, punctul 19, și Hotărârea din 29 aprilie 1999, Royal Bank of Scotland, C-311/97, Rec., p. I-2651, punctul 19).

33 Pe de altă parte, Directiva 88/361, aplicabilă la vremea faptelor din acțiunea principală, a realizat liberalizarea completă a mișcărilor de capital și a impus statelor membre, în acest scop, la articolul 1 alineatul (1), obligația de a elimina toate restricțiile privind mișcările de capital. Efectul direct al acestei dispoziții a fost recunoscut de Curte în Hotărârea din 23 februarie 1995, Bordessa și alții (C-358/93 și C-416/93, Rec., p. I-361, punctul 33).

34 Un act cu putere de lege, precum cel care face obiectul acțiunii principale, are ca efect descurajarea resortisanților unui stat membru, care au reședința în Țările de Jos, să își investească capitalul în societățile care au sediul în alt stat membru. De asemenea, din istoria legislativă a acestui act reiese clar că scutirea pentru dividende și limitarea acesteia la dividendele din acțiunile societăților cu sediul în Țările de Jos erau destinate, în mod special, să promoveze investițiile persoanelor particulare în societățile cu sediul în Țările de Jos, în vederea creșterii capitalului propriu.

35 Un astfel de act are, de asemenea, un efect restrictiv în privința societăților stabilite în alte state membre: acesta constituie un obstacol în calea colectării de capital în Țările de Jos, având în vedere că dividendele pe care societățile le plătesc rezidenților olandezi sunt tratate din punct de vedere fiscal mai puțin favorabil decât dividendele distribuite de o societate stabilită în Țările de Jos, astfel încât acțiunile sau părțile sociale ale acestora sunt mai puțin

atrăgătoare pentru investitorii care au reședința în Țările de Jos decât societățile cu sediul în acest stat membru.

36 În aceste condiții, ar trebui să se constate că subordonarea acordării unui avantaj fiscal în materia impozitului pe venit al acționarilor persoane fizice, precum scutirea privind dividendele, condiției ca dividendele să provină de la societăți stabilite pe teritoriul național constituie o restricție privind mișcările de capital, interzisă de articolul 1 din Directiva 88/361.

37 Conform guvernelor care au prezentat observații în fața Curții, chiar dacă o dispoziție națională, precum cea referitoare la scutirea privind dividendele, constituie o restricție în sensul Directivei 88/361, ar fi necesar să se ia în considerare, pentru interpretarea dreptului comunitar aplicabil la momentul faptelor din acțiunea principală, normele comunitare care au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1994 și, în special, articolul 73d alineatul (1) litera (a) din Tratatul CE [devenit articolul 58 alineatul (1) litera (a), CE].

38 Guvernul olandez afirmă, în primul rând, că această ultimă dispoziție recunoaște statelor membre, cu titlu de excepție de la interdicția oricărei restricții privind mișcările de capital între statele membre, enunțată la articolul 73b din Tratatul CE (devenit articolul 56 CE), dreptul de a aplica dispozițiile relevante din legislația lor fiscală, care stabilesc o distincție între contribuabilii care nu se află în aceeași situație, în ceea ce privește reședința lor sau locul în care sunt investite capitalurile lor. Din Declarația nr. 7, anexată la Actul Final al Tratatului privind Uniunea Europeană, reiese că articolul 73d alineatul (1) litera (a) din tratat permite ca dispozițiile fiscale naționale, care erau în vigoare în statele membre înainte ca acest articol să producă efecte, să facă în continuare distincție între contribuabili în funcție de reședința lor sau de locul în care sunt investite capitalurile lor.

39 În continuare, guvernul olandez și guvernul Regatului Unit susțin că articolele 73b – 73g din Tratatul CE (articolul 73c din Tratatul CE a devenit articolul 57 CE, articolul 73e din Tratatul CE a fost abrogat de Tratatul de la Amsterdam și articolele 73f și 73g din Tratatul CE au devenit articolele 59 CE și 60 CE), care au fost introduse de Tratatul privind Uniunea Europeană, trebuie să fie considerate ca marcând un progres în procesul de liberalizare a capitalurilor sau, cel puțin, ca reproducând dreptul din stadiul anterior „constituționalizând” sau „codificând” principiile existente; acestea nu pot constitui un regres în acest domeniu.

40 În consecință, conform acestor guverne, posibilitatea, recunoscută la articolul 73d alineatul (1) litera (a) din tratat, de a aplica dispoziții fiscale naționale, care fac distincție între contribuabili în funcție de reședința acestora sau de locul în care sunt investite capitalurile lor, a existat înainte de intrarea în vigoare a acestei dispoziții, în special în temeiul Directivei 88/361.

41 Conform aceluiași guverne, un act cu putere de lege precum cel care face obiectul acțiunii principale, care stabilește, în scopul acordării scutirii pentru dividende, o distincție între contribuabilii care nu se află în aceeași situație în ceea ce privește locul în care sunt investite capitalurile lor, nu contravine dreptului comunitar.

42 În această privință, având în vedere că faptele din acțiunea principală au avut loc înainte de intrarea în vigoare a Tratatului privind Uniunea Europeană, este necesar să se examineze conformitatea unui act cu putere de lege, precum cel care face obiectul acțiunii principale, exclusiv în privința dispozițiilor Tratatului CEE și ale Directivei 88/361.

43 Pe de altă parte, ar trebui subliniat faptul că posibilitatea, recunoscută statelor membre la articolul 73d alineatul (1) litera (a) din tratat, de a aplica dispozițiile pertinente din legislația

lor fiscală, care stabilesc o distincție între contribuabilii care nu se află în aceeași situație în ceea ce privește reședința lor sau locul în care sunt investite capitalurile acestora, a fost deja admisă de Curte. Conform jurisprudenței Curții, înainte de intrarea în vigoare a articolului 73d alineatul (1) litera (a) din tratat, dispozițiile fiscale naționale de tipul celor vizate de acest articol, în măsura în care acestea stabilesc anumite distincții, bazate în special pe reședința contribuabililor, puteau fi compatibile cu dreptul comunitar, în cazul în care erau aplicabile unor situații care nu puteau fi comparate în mod obiectiv (a se vedea, în special, Hotărârea din 14 februarie 1995, Schumacker, C-279/93, Rec., p. I-225) sau puteau fi justificate de motive imperioase de interes general, în special în privința coeziunii sistemului fiscal (Hotărârea din 28 ianuarie 1992, Bachmann, C-204/90, Rec., p. I-249, și Hotărârea Comisia/Belgia, C-300/90, Rec., p. I-305).

44 În orice caz, articolul 73d alineatul (3) din tratat precizează că dispozițiile naționale vizate la articolul 73d alineatul (1) litera (a) nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară și nici o restrângere mascată a liberei circulații a capitalurilor și a plăților, astfel cum este definită la articolul 73b.

45 În plus, argumentul conform căruia „măsurile și procedurile” menționate la articolul 73d alineatul (3) din tratat nu vizează alineatul (1) litera (a), în care este utilizat termenul „dispoziții”, nu este relevant. În afara faptului că este dificil să se facă distincția între „măsuri” și „dispoziții”, termenii „măsuri și proceduri” nu sunt menționați deloc la alineatul (2), deși articolul 73d alineatul (3) face referire în mod expres la acest alineat.

46 Prin urmare, este necesar să se examineze dacă restricția privind mișcările de capital, care rezultă dintr-un act cu putere de lege precum cel care face obiectul acțiunii principale, poate fi justificată în mod obiectiv de un motiv imperios de interes general.

47 În primul rând, Guvernul Regatului Unit a susținut că un act cu putere de lege precum cel care face obiectul acțiunii principale era justificat de intenția de a promova economia țării, încurajând investițiile persoanelor particulare în societățile cu sediul în Țările de Jos.

48 În această privință, este suficient să se amintească faptul că, în conformitate cu o jurisprudență constantă, un obiectiv de natură pur economică nu poate constitui un motiv imperios de interes general care poate justifica o restricție privind libertatea fundamentală garantată de tratat (Hotărârea din 28 aprilie 1998, Decker, C-120/95, Rec., p. I-1831, punctul 39, și Hotărârea Kohll, C-158/96, Rec., p. I-1931, punctul 41).

49 În al doilea rând, toate guvernele care au prezentat observații au susținut că restrângerea scutirii pentru dividende la dividendele distribuite de societățile care au sediul în Țările de Jos era justificată de necesitatea de a menține coeziunea sistemului fiscal olandez.

50 Conform acestora, scutirea pentru dividende ar viza diminuarea efectelor unei duble impozitări – în termeni economici – care ar rezulta din perceperea, în privința societății, a impozitului pe profit pentru profiturile acesteia și impozitarea aceluiași profituri distribuite sub formă de dividende, în sarcina acționarului persoană fizică, cu titlu de impozit pe venit.

51 Guvernele în cauză afirmă că acordarea scutirii pentru dividende este rezervată exclusiv contribuabililor care primesc dividende din acțiuni ale societăților care au sediul în Țările de Jos, în măsura în care numai acestea sunt obligate să plătească impozit în Țările de Jos pentru profiturile realizate de acestea. În cazul în care societatea care distribuie dividende este stabilită în alt stat membru, profiturile realizate sunt impozitate în acest stat, astfel încât în Țările de Jos nu există o dublă impozitare care trebuie să fie compensată.

52 Guvernul olandez a susținut, de asemenea, în cursul procedurii orale, că impozitul perceput pentru profiturile societăților de către autoritățile fiscale ale unui stat membru, altul decât Regatul Țărilor de Jos, nu putea face obiectul unei compensări prin acordarea scutirii pentru dividende persoanelor care au reședința în Țările de Jos și care sunt acționari ai unor astfel de societăți, deoarece acest lucru ar genera automat o pierdere de venituri pentru autoritățile fiscale olandeze, având în vedere că acestea nu ar percepe niciun impozit pe profitul societăților distribuitoare de dividende.

53 În mod similar, Guvernul Regatului Unit a susținut că, deși autoritățile fiscale olandeze erau obligate să acorde scutirea pentru dividende, în ceea ce privește dividendele provenind din acțiunile unei societăți stabilite în afara Țărilor de Jos, acestea din urmă nu intră deloc sub incidența impozitării în Țările de Jos.

54 Guvernul olandez a adăugat, de asemenea, că o aplicare a scutirii pentru dividende contribuabililor care sunt acționari ai societăților cu sediul în alte state membre le-ar permite contribuabililor în cauză să se bucure de un dublu avantaj, având în vedere că ar putea beneficia de scutiri de impozit atât în statul membru în care a fost plătit dividendul, cât și în statul membru în care acesta a fost primit, și anume Țările de Jos.

55 Aceste argumente nu pot fi acceptate.

56 În ceea ce privește necesitatea de a menține coeziunea sistemului fiscal olandez, este necesar să se sublinieze faptul că, deși Curtea a considerat că necesitatea de a asigura coeziunea unui regim fiscal putea justifica o reglementare de natură să restrângă libertățile fundamentale (Hotărârile Bachmann și Comisia/Belgia, citate anterior), acest lucru nu este valabil în speță.

57 În cauzele Bachmann și Comisia/Belgia, citate anterior, exista o legătură directă, în ceea ce privește unul și același contribuabil, între acordarea unui avantaj fiscal și compensarea acestui avantaj printr-o prelevare fiscală, efectuate în cadrul aceleiași impozitări. În aceste cazuri, exista o legătură directă între deductibilitatea contribuțiilor și impozitarea sumelor datorate de asigurați, în temeiul contractelor de asigurare de bătrânețe și deces, legătură care trebuia să fie păstrată cu scopul de a menține coeziunea sistemului fiscal în cauză.

58 Or, în speță, nu există nicio legătură directă de acest tip între acordarea către acționarii care au reședința în Țările de Jos a unei scutiri de impozit pe venit pentru dividendele primite și impozitarea profiturilor societăților care au sediul în alte state membre. Este vorba despre două impozite distincte care sunt percepute de la contribuabili diferiți.

59 În ceea ce privește argumentele referitoare la pierderea de venituri care ar surveni în Regatul Țărilor de Jos în urma acordării scutirii pentru dividende rezidenților care sunt acționari ai societăților cu sediul în alte state membre, este suficient să se amintească faptul că reducerea veniturilor fiscale nu ar putea fi considerată un motiv imperios de interes general care ar putea fi invocat pentru a justifica o măsură care, în principiu, contravine unei libertăți fundamentale (a se vedea, în acest sens, în ceea ce privește articolul 52 din tratat, Hotărârea ICI, citată anterior, punctul 28).

60 Pe de altă parte, în ceea ce privește argumentul susținut de guvernul Regatului Unit, menționat la punctul 53 din prezenta hotărâre, ar trebui subliniat faptul că primirea de către o persoană fizică, rezidentă a Țărilor de Jos, a unor venituri din acțiunile sau părțile sociale ale unor societăți care au sediul în alt stat membru nu iese, în mod sistematic, de sub incidența

impozitului olandez datorită acordării scutirii pentru dividende; acest lucru este valabil numai în cazul în care acționarul supus impozitului olandez pe venit a primit de la o societate stabilită în alt stat membru dividende cu o valoare care, după o eventuală conversie, nu depășește suma de 1 000 sau 2 000 NLG scutită, ceea ce l-ar pune pe acționar în aceeași situație ca și în cazul în care ar fi primit dividende de la societăți stabilite în Țările de Jos.

61 În cele din urmă, în ceea ce privește argumentul întemeiat pe un eventual avantaj fiscal pentru contribuabilii care primesc în Țările de Jos dividende de la societăți care au sediul în alt stat membru, este suficient să se observe că dintr-o jurisprudență constantă rezultă faptul că un tratament fiscal defavorabil, contrar unei libertăți fundamentale, nu ar putea fi justificat de existența altor avantaje fiscale, chiar și presupunând că astfel de avantaje există [a se vedea, în acest sens, în ceea ce privește articolul 52 din tratat, Hotărârea din 28 ianuarie 1986, Comisia/Franța, 270/83, Rec., p. 273, punctul 21, Hotărârea din 27 iunie 1996, Asscher, C-107/94, Rec., p. I-3089, punctul 53, și Hotărârea din 21 septembrie 1999, Saint-Gobain ZN, C-307/97, Rec., p. I-6161, punctul 54; a se vedea, în ceea ce privește articolul 59 din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 49 CE), Hotărârea din 26 octombrie 1999, Eurowings Luftverkehrs, C-294/97, Rec., p. I-7447, punctul 44].

62 În consecință, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 1 alineatul (1) din Directiva 88/361 se opune unui act cu putere de lege al unui stat membru, care, precum cel care face obiectul acțiunii principale, subordonează acordarea unei scutiri de impozit pe venit, la care sunt supuse dividendele plătite unor acționari persoane fizice, condiției ca dividendele respective să fie plătite de societăți care au sediul în statul membru în cauză.

Cu privire la a doua întrebare preliminară

63 Având în vedere răspunsul oferit la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare adresată.

Cu privire la a treia întrebare

64 Prin a treia întrebare, instanța de trimitere dorește să afle relevanța asupra răspunsului la prima întrebare a faptului că acel contribuabil care dorește să beneficieze de o astfel de scutire fiscală este un acționar ordinar sau un salariat care deține acțiuni ce au generat perceperea de dividende în cadrul unui plan de economii al întreprinderii.

65 În această privință, toate părțile care au prezentat observații au susținut că faptul că persoana fizică ce dorește să beneficieze de un o avantaj fiscal precum scutirea de dividende este un acționar ordinar sau un salariat, care a achiziționat acțiuni ce au generat perceperea de dividende în cadrul unui plan de economii al întreprinderii („werknemersspaarplan”), nu are nicio relevanță în privința răspunsului oferit la primele două întrebări preliminare.

66 Un act cu putere de lege, precum cel care face obiectul acțiunii principale, refuză să acorde scutirea pentru dividende oricărui contribuabil supus în Țările de Jos impozitului pe venit pentru dividendele primite de la o societate stabilită în alt stat membru, fără a face o distincție între contribuabilii care sunt acționari ordinari și cei care sunt salariați ce au achiziționat acțiuni în cadrul unui plan de economii al întreprinderii.

67 În măsura în care s-a răspuns la prima întrebare că un astfel de act constituie o restricție privind libera circulație a capitalurilor, care contravine dreptului comunitar, indiferent de calitatea acționarului, este necesar să se răspundă la a treia întrebare că, în această privință, nu este relevant faptul că contribuabilul care solicită beneficiul unei astfel de scutiri fiscale este

un acționar ordinar sau un salariat care deține acțiuni ce au generat perceperea de dividende în cadrul unui plan de economii al întreprinderii.

Cu privire la cheltuielile de judecată

68 Cheltuielile efectuate de către guvernele olandez, francez și italian, Guvernul Regatului Unit, precum și de către Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Hoge Raad der Nederlanden, prin Ordonanța din 11 februarie 1998, hotărăște:

Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 88/361/CEE a Consiliului din 24 iunie 1988 pentru punerea în aplicare a articolului 67 din tratat se opune unui act cu putere de lege al unui stat membru, care, precum cel care face obiectul acțiunii principale, subordonează acordarea unei scutiri de impozitul pe venit, la care sunt supuse dividendele plătite unor acționari persoane fizice, condiției ca dividendele respective să fie plătite de societăți care au sediul în statul membru în cauză.

În această privință, nu are nicio relevanță faptul că contribuabilul care dorește să beneficieze de o astfel de scutire fiscală este un acționar ordinar sau un salariat care deține acțiuni ce au generat perceperea de dividende în cadrul unui plan de economii al întreprinderii.

Rodríguez Iglesias   Moitinho de Almeida   Sevón

Schintgen   Kapteyn   Gulmann   Puissochet

Jann   Ragnemalm   Wathelet   Macken

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 6 iunie 2000.

Grefier
R. Grass

Președinte
G.C. Rodríguez Iglesias